

50 aniversari de la mort de Joyce

Un aniversari és sempre una bona excusa per a reunir dades i anècdotes al voltant de l'esfemèride celebrada, i el 50 aniversari de la mort de James Joyce no és una excepció.

La celebració —una de les “inevitables commemoracions d'enguany”— coincideix amb la nominació de Dublín com a capital cultural d'Europa, la inauguració del Museu d'Escriptors de la ciutat (amb autors de la talla de Shaw, Wilde, Yeats, Moore, Cavaghan, O'Brien, Beckett, Baham, Vandeville o el mateix Joyce) i un seguit d'actes relacionats amb qui arribà a plantejar-se (en boca d'un dels seus personatges) si no hi havia “més llengües que no són necessàries”.

L'obra de Joyce es caracteritza per la gran quantitat de registres i informació que amalgama, per la complicitat intel·lectual, per la manifesta debilitat que mostra tenir l'autor (heretada, segons sembla, del seu pare) pels jocs de llenguatge (Stanislaus Joyce, el seu germà, arribà a preguntar-se: “¿On ha anat a parar el seu talent? ¿A què trau cap escriure endevinalles”) i per una exactitud en les descripcions que han acabat convertint-la —especialment durant el Blommsday, com ens recorda S. Connolly—, en una de les millors guies de turisme. Esnobs i estudiosos d'aquest gran escriptor irlandès —en llengua anglesa—, en el clar intent de retrobar-se amb uns carrers que la literatura ha fet seus, intenten repetir “mimèticament els gestos de l'odissea quotidiana que Leopold Bloom i Stephen Delalus van viure el 16 de juny de 1904”.

Afortunadament, els “itineraris Joyce” no són més que un engranatge més de la gran màquina construïda al voltant de l'escriptor i de la seva

obra. Doneu un cop d'ull, si n'heu, a alguns títols de la seva extensa i variada bibliografia: *James Joyce and the politics of desire*, de S. Hanks (un estudi psicoanalític dels personatges dels seus llibres); *Writing Joyce. A semiotics of the Joyce system*, de L. Weir (el primer estudi semiòtic —si no m'equivoco— de la seva obra); *Vico and Joyce*, de D.P. Verene, *James Joyce and Heraldry*, d'Oshea, *Alchemy and Finnegans Wake*, d'Spielberg o

Joyce, Bakhtin and Popular Literature. Chronicles of Disorder, de R.D. Kershner (el catàleg, del qual aquests títols només són alguns exemples, ha quedat reforçat, últimament, amb estudis com els presentats pel professor Edward Riley en el I Congrés Mundial de l'Associació de Cervantistes sobre correspondències entre l'heroi del Quixot i el de sis novel·les modernes entre les quals destaca l'*Ulisses* joycià).

I és que des de la primera

edició de la novel·la “més polèmica i influent de la literatura contemporània” (traduïda al català —excel·lentment, segons tots els entesos— per Joaquim Mallafre), l'odissea d'aquest “Ulisses” —que “en el fons era un aventurer de cap a peus si bé per un truc de la fortuna havia romàs fermament un mariner d'aigua dolça”— ha hagut de suportar múltiples estudis, crítiques i contracrítiques, i periòdiques tempestes (els hereus de l'escriptor no deixen reeditar res que no sigui d'acord amb una edició, la H.W. Gabler, que alguns crítics han considerat que podia no ser tan definitiva com en principi es pensava); tempestes que han obligat els amants d’“un gènere en permanent estat de crisi” a lluitar contra els àugurs que un dia van vaticinar la seva mort amb les anomenades “obres de frontera”. Seria bo recollir les impressions, al respecte, d'aquest contista, poeta, autor de novel·les autobiogràfiques i de teatre, que em té el cor robat amb el penúltim capítol d'aquest mite de la literatura contemporània que és l'*Ulisses* (més propi d'una col·lecció de finals de tira de còmic o de Batmantelevisiu que a cap altra cosa: “¿Quins cursos paral·lels seguien Bloom i Stephen en tornar? (...) “¿De què deliberà el duumvirat durant el seu itinerari? (...) “¿Descobrí Bloom factors comuns de similitud entre les seves respectives semblants i dissemblants reaccions a l'experiència?”). Sí, seria bo saber l'opinió, al respecte, d'aquest amant de la simple, llarga i fantasiosa

ga la Fundació és àmplia, extensa i heterogènia, i va dels llibres, diaris, anuncis, àudios, avisos o autògrafs, a tots els objectes visuals, musicals o miscel·lànis que puguin contribuir a la comprensió de Joyce i de la seva obra (no oblidem que la facilitat de convertir el propi aprenentatge en material de treball és característica de tot bon creador). La Zürcher James-Joyce-Stiftung no es conforma, però, amb el paper de biblioteca-museu, sinó que es dedica a promoure recerques (em-

jectes, col·labora en representacions i *performances* sobre textos de l'escriptor, ofereix beques, completa la informació de les diferents edicions que es fan –al món– dels seus treballs (des de les catalanes fins a la malia); connecta amb societats com The James Joyce Society of London, interessades en la vida i miracles de l'escriptor; i organitza col·loquis, tallers, lectures, conferències, exposicions i passejades (Zürich Joyce Parcours) pels llocs que puguin estar relacionats amb el pare de Poldy, des del dia de la seva arribada a Zuric via París (1904) fins el de la seva mort –el cementiri és l'última parada–. Si alguna cosa podem criticar a la Fundació, doncs, no és la seva categoria, la seva professionalitat o la seva capacitat de treball (és evident), sinó tot el contrari. Això és, el tractament excessivament cast, suís, i devot que, aparentment, se sembla retre al material allí dipositat, i la falta d'una barra on poder beure cervesa del país –entre juguesca i juguesca– i practicar la xafarderia o el safareig.

Mentre uns creuen que, en aquesta modernitat caracteritzada pel conflicte i la contradicció, "avançar comporta retrocedir i arrupir-se dins de les aigües càlides de la tradició" i altres pensen que el "senderó passa per l'experiència d'incorporar formes de llenguatge que pertanyen a altres mitjans", la celebració del cinquantenari de la mort de Joyce (1941-1991) pot ser una bona excusa per adquirir alguns dels *T-shirts*, *souvenirs* o pòsters que ven la fundació després de dedicar-li una visita. Si no, no passa res. Tal i com diria el nostre estimat L. Bloom, cadascú passa "d'acord amb les seves necessitats (...) i d'acord amb els seus actes".

¡Que Déu salvi Irlanda!
Amén.

Text: Alex Cort
Fotografies: Cori Pedrola

enumeració de paraules que, un dia, arribà a dir que "es difícil estatuir qualsevol regla com a definitiva sobre la raó i l'error", si el deixessin pujar de l'infern (segur que al cel s'han cansat dels seus jocs de paraules) i acceptar una ronda en qualsevol dels vells (i avui reformats) pubs de Zuric o de Dublín que arribà a sovintejar. Igual se serviria d'alguna de les anècdotes recollides per Richard Ellman –el seu "biògraf exhaustiu"–, i catalogades en alguns dels prestatges de la Zürcher James-Joyce-Stiftung (la col·lecció més important, probablement, de les del seu tipus, a Europa), per a dir-nos la seva.

LA ZÜRCHER JAMES-JOYCE-STIFTUNG

La Fundació, dirigida, actualment, per Fritz Senn i ubicada al cor del barri antic de Zuric (a l'Strauhof), aplega tot el material que l'estudiós de l'obra del més gran revolucionari de la novel·la des de Cervantes (segons Goytisolo) desitjaria tenir a les seves mans.

Senn, a part d'un gran especialista de l'obra joyciana, és el representant de la institució en la majoria d'actes i l'ànima de *Documentary insights*, un projecte que començà amb l'aportació de la col·lecció personal d'articles i fotografies recollides pel mateix

La ciutat de Dublín pot ajudar-nos a comprendre l'obra de Joyce. CORI PEDROLA

Senn durant les seves passejades pels llocs que Joyce comenta en els seus treballs, seguint, potser, el consell de Robert Nicholson: "La ciutat de Dublín pot ser el document més valuós per a ajudar-nos a estimar la intrincada artesanalitat de l' *Ulisses* (*The Ulysses Guide*).

La llista d'objectes que aple-

fasitzant la condició humana d'aquest autor la narrativa del qual ha comptat amb Ezra Pound, Eliot o Hemingway entre alguns dels seus admiradors); s'esforça en la renovació de perspectives de lectura dels seus treballs per a arrancar-los de les mans exclusives dels acadèmics; llança aventures editorials, impulsa pro-